

da so tudi pozneje kristjani svoje tabernaklje povezali z žrtvenikom, kajti oboje je pomenilo božjo prisotnost. Zgrešeno je postavljati tabernakelj v nekem skritem kotu daleč proč od oltarja. Tabernakelj naj bi bil tudi pri novih liturgičnih oltarjih čisto blizu žrtvenika. Zelo dobro rešitev za to imajo dominikanci v svoji novi cerkvi v Zagrebu v Maksimiru. Tabernakelj in krsni kamen si stojita diagonalno nasproti, v sredi pa je oltar. Med oltarjem in tabernakljem in med oltarjem in krstnim kamnom ni več razdelje kot dva dobra koraka.

V Skrivnostnem Razodetju apostola Janeza je govora o zlatem žrtveniku (Raz. 6, 9) okoli katerega so zbrani številni mučenci in katerega vonj je Bogu edino prijetan. To je novozavezna daritev Kristusa. Naši novozavezni oltarji so samo krhka podoba tega živega oltarja pred Vsevečnim. Tudi pontifikalni obred posvetitve jasno govori: »Žrtvenik — to je Kristus«. In zato naj bodo naši novi oltarji res taki, da bodo dostojno predstavljati Kristusa In prav iz tega razloga naj bi se vsi dušni pastirji odločili za kamniti oltar, ki lahko ima sicer podobo mize, a je vendar v prvi vrsti navozavezni oltar — žrtvenik.

Vilko ŠOLINC

U vezi s položajem tabernakula, o čemu je govor u ovom članku, skrećemo pažnju čitaocima na odredbe instrukcije »Eucharisticum mysterium« (br. 52—57).

(Opaska Uredništva)

MRLJA NA LICU CRKVE U HRVATSKOJ

Na kraju trećeg zasjedanja II Vatikanskog sabora, dok sam u crkvi sv. Petra prisustvovao promulgiranju konstitucije o Crkvi, bio sam neobično radostan. Slušao sam tekst što ga je objavljivao generalni tajnik Msgr. Pericle Felici. Posebno su me pogodile riječi: »Ecclesia est in Christo veluti sacramentum seu signum et instrumentum intimae cum Deo unionis **totiusque generis humani unitatis**. — Crkva je u Kristu kao sakrament ili znak i sredstvo najtješnjeg sjedinjenja s Bogom i **jedinstva cijeloga ljudskoga roda**« (»Lumen gentium« 1). Shvatio sam te riječi kao poticaj s neba. Učinilo mi se da je blizu čas kad će i Crkva u Hrvatskoj postati monolitna Božja zajednica, znak, uzor i sredstvo jedinstva vjernika, a malo po malo i nevjernika. Ponadao sam se

da će brzo nestati onoga što se kao neprijatna sjena povlači vedrom hrvatskom zemljom, sjena nesloge između dijecezanskog i redovničkog klera, posebno onoga koji djeluje u pastvi. Međutim se stanje nije popravilo, a u nekim krajevima iz dana u dan postaje, nažalost, sve to sablažnjivije.

Zašto ovo pišem?

Stvari su i odviše dobro poznate. Sasvim je očigledno da su na sablazan vjernicima i nevjernicima, te da obaraju ugled kršćanske religije. Ono što je napisao fra Rufin Šilić, provincijal hercegovačkih franjevaca, u »Glasu koncila« (1971, br. 1, str. 13) potiče nas da se ozbiljno zamislimo. Kad već o tom piše štampa namijenjena običnim vjernicima, čini mi se da je potrebno da i pastoralni časopis iznese pred pastoralni kler na razmišljanje nekoliko pojedinosti iz objave i dokumenata II Vatikanskog sabora. Otmjenije je i poštenije da biskupi, provincijali i cjelokupni kler rješavaju ovakve probleme nego da se pripušta razdor među kršćanskim pukom.

Prije svega naravni zakon

Biskupska sinoda, koja će se održati u jesen ove godine, pozabavit će se pitanjem **pravde u svijetu**. Vrlo važno pitanje. No nije najgore ako nema pravde u svijetu, nego je najgore ako **nema pravde u Crkvi**. Tu treba tražiti prauzrok mnogih nesuglasica.

Upravo danas, dok ovo pišem, u Brevijaru čitamo odlomak iz prve poslanice Korinćanima: **»Ovo što govorim, govorim na sramotu vama. Je li moguće da nema među vama nitko toliko pametan da bi znao prosuditi među braćom? Nego se brat s bratom prepire i to pred nevjernicima?«** (1 Kor 6, 5—6).

Budući da smo po Kristu odlikovani i pozvani da kao »kršćani sudimo svijet«, pače »i anđele« (1 Kor 6, 2 i 3), pokušajmo staviti na vagu objave i smjernica svetog Sabora ovaj problem.

Ne smijemo dopustiti da i na hrvatsko tlo prodire ono zlo što ga je vidio mudrac: **»Vidio sam na svijetu bezakonje upravo ondje gdje je trebao vladati najsavršeniji zakon i nepravdu ondje odakle je trebala dolaziti pravda** (Crkv. 3, 16).

Ne smijemo dopustiti ni sjenu strašnog grijeha o kome je riječ u knjizi Danijela proroka: **»Bezakonje je došlo po starješinama, po sucima koje su svi poštovali kao upravitelje«** (Dan 13, 5).

Objava je nad hijerarhijom

Velika je sreća da Kristova Crkva ima karizmu nepogrešivosti. No uza sve to moramo biti svjesni ljudske slabosti. U odredbama koje se odnose na pojedince i pojedina područja, može katkada i vrhovna crkvena uprava donijeti neskladnu odredbu.

Ovdje je na mjestu opomena proroka Jeremije: **»Ne pouzdavajte se u varave riječi: Ovo je svetište Gospodnje! Ovo je svetište Gospodnje! Nego samo ako dobro ispravite svoje putove i nekane, ako pravo prosuđujete između čovjeka i njegova bližnjega... prebivat ću s vama na ovome mjestu«** (Jer. 7, 4—7).

Svi smo pozvani da slušamo Božji glas, da nastojimo shvatiti Božju volju, da svi doprinesemo svoj udio kako bi crkvena zajednica bila što skladnija i uzornija da se u nju mogu ugledati ljudi izvan nje, kad vide da je **»krasna, bez ljage, bez mrlja, bez ičega tomu slična, sveta i bez mane«** (Ef 5, 27).

Stoga sveti Sabor govori o **»jedinствenoj istodušnosti predstojnika i vjernika u držanju, izvršivanju i ispovijedanju predane vjere«**, a odmah iza toga postavlja princip o odnosu objave i hijerarhije: **»Zadaća vjerodostojno tumačiti Božju riječ povjerena je samo živom crkvenom učiteljstvu... To učiteljstvo, dakako, nije iznad riječi Božje, nego riječi Božjoj služi učeći samo ono što je predano«** (**»Dei Verbum«** 10).

Pastir i najamnik

Kristova prispodoba o pastiru i najamniku, kako nam je zapisana u 10. poglavlju Ivanova Evandjelja, može baciti dosta svjetla u problematiku pastoralnog apostolata dijecezanskog i redovničkog klera. Sadašnja pastoralna organizacija u Crkvi je takova da se redovnici, htjeli ne htjeli, moraju osjetiti kao najamnici. Možda će se s vremenom te strukture više uskladiti sa životom kako je bilo u najranije doba kršćanstva.

Vjerojatno se to nigdje na svijetu ne osjeća tako akutno kao na teritoriju Bosne, Hercegovine i srednje Dalmacije. Redovnicima ovog područja kroz nekoliko stoljeća glavni posao bio je rad u župskoj pastvi. I danas ih je preko 90% zaposleno u župama.

Svi pojedinci, a tako jednako i cijele zajednice, moramo osjećati onako kako je osjećao apostol Pavao: **»Ako se treba hvaliti, hvalit ću se svojim slabostima«** (2 Kor 11, 30). Međutim, drugi su Pavla natjerali, pa je morao spomenuti i nešto drugo: **»Ako se treba hvaliti, prijeći ću na videnja i ukazanja Gospodnja«** (2 Kor 12, 1). Drugi nas sile da u vezi s Kristovom prisposodobom o pastiru i najamniku spomenemo činjenicu da su najamnici ostali kroz nekoliko stoljeća sa stadom i **»davali život za ovce«**.

Teški izraz »rasjeći«

Među riječima Spasitelja Isusa sigurno se nijedne nisu manje puta ponovile i manje komentirale kao one iz Lukina Evanđelja: **»Petar reče: Govoriš li to za nas ili za sve? Gospodin odgovori: Tko je onaj vjerni i razumni upravitelj koga će gospodar postaviti nad obitelji svojom da im u pravo vrijeme daje hranu? Blago onom sluzi koga Gospodar kad dođe nađe da tako čini. Uistinu, kažem vam, postavit će ga nad svim imanjem svojim. No rekne li taj sluga u srcu: Okasnit će moj gospodar, pa stane tući sluge i sluškinje... doći će gospodar toga sluge... rasjeći će ga i dodijeliti mu udes među nevjernicima«** (Lk 12, 41—46).

Čuvajmo se da se lakomisleno ne igramo s vjerom pristrog svijeta, da ne **»tučemo«** po njihovim dušama i razbijamo u njima volju za bogoštovijem. To je teško zlo na koje se odnose riječi Kristove: **»Rasjeći će ga i dodijeliti mu udes među nevjernicima«** (Lk 12, 46).

Pavlovo proročanstvo

Spisi Pavla apostola su uglavnom poučne naravi. Međutim, u njima se nalazi jedno proročanstvo, koje također spada među one dijelove Sv. pisma, koji se najmanje spominju.

Kad je došao iz Mileta u Efez, poslao je neke ljude da mu dozovu starješine Crkve. Najprije im je prorokovao da ga u Jeruzalemu čekaju okovi i patnje. Zatim ih je opome-

nuo da pasu cijelo stado u kojem ih je Duh Sveti postavio za nadglednike. Na to je nadodao teško proročanstvo: **»Znam da će poslije moga odlaska provaliti među vas okrutni vuci koji neće štedjeti stada. I između vas samih dići će se neki koji će naučavati opaku nauku da odvuku učenike za sobom. Zato bdijte...«** (Dj 20, 29—30).

Na koji se način to proročanstvo ispunilo u Efezu i drugim maloazijskim crkvama, opisuje knjiga Otkrivenja u 2. i 3. poglavlju. Jedino se čuvaru crkve u Smirni (sv. Polikarpo, mučenik) i čuvaru uzorne crkve u Filadelfiji upravljene samo pohvale, a svima drugima se napominju pogriješke, nekima i vrlo teške. Čuvarima crkava u Sardu i Laodiceji upravljani su samo prijekori i prijetnje.

Budući da se radi o tekstovima proročke knjige koja upozorava na pojavu ne samo u prvoj Crkvi nego i u Crkvi kasnijih stoljeća, dobro je da ih se prisjetimo u vezi s mrljom o kojoj govorimo: **»Imam protiv tebe to što si svoju prvu ljubav ostavio... Ako se ne obratiš, doći ću k tebi i uklonit ću svijećnjak tvoj s mjesta njegovog... Poznajem tvoja djela. Govore da si živ, a nisi nego si mrtav. Nisam pronašao da su tvoja djela savršena pred licem Boga mogega. Sjeti se kako si primio i čuo riječ. Vrš i obrati se... Niti si student niti vruć. Izbacit ću te iz usta svojih. Ti držiš: Bogat sam, sakupio sam dosta blaga, ne treba mi ništa. Ne znaš da si jadan, i bijedan, i siromašan, i slijep, i gô... Tko ima uho, neka čuje što Duh poručuje crkvama!«** (Otk 2, 4—5 i 3, 2—3, 15—17, 22).

Kako naći konačno rješenje

Navedeni biblijski tekstovi odnose se najprije na biskupe, a zatim i na ostale koji na bilo koji način imaju udio u crkvenoj upravi: na redovničke starješine, na dekane, na članove pastoralnih vijeća. S malo dobre volje, ako smo ljudi i ako smo kršćani, moći ćemo se složiti.

— Najprije treba pokušati sve uskladiti u okviru postojećih crkvenih zakona. No ljudi moraju biti svjesni da nije dovoljno postupiti prema crkvenim zakonima, a međutim zaboravljati naravni i Božji zakon, posebno zakon pravde i ljubavi. Dok su redovnici u stanju pastorizirati, ne ide da im se oduzima župa ili dio župe prije nego što se oni i vjernici na to ne pripreve i ne pristanu. Kod nas se još uvijek postupa kao da uopće ne postoji koncilaska odredba da su u pitanju redovnička apostolata nadležni ne samo biskupi nego i

s njima zajedno viši redovnički starješine: »**Biskupi ili biskupske konferencije, odnosno redovnički starješine ili konferencije viših redovničkih poglavara s obzirom na djela apostolata što ih vrše redovnici, neka se prethodno uzajamno savjetuju i prema tome postupaju. Da bi se složno i plodonosno podržavali međusobni odnosi između biskupa i redovnika, neka se u određenim rokovima, i kad god se to bude smatralo potrebnim, biskupi i redovnički poglavari sastanu da raspravljaju o stvarima koje se općenito tiču apostolata na njihovu području**« (»Christus Dominus« 35, točka 5 i 6).

— Ako nije moguće naći skladno rješenje u okviru postojećih zakona, onda treba ili **mijenjati opće zakone** koji su doneseni bez sudjelovanja redovnika iz ovoga kraja (upravo sad se stvaraju novi crkveni zakoni!) ili **stvoriti partikularne zakone** koji će derogirati opće. Veliki dio zakona iz kodeksa već je promijenjen. U roku od samih nekoliko godina neki su zakoni doneseni i **protiv** koncilskih odredaba. Npr. koncilska konstitucija ne dozvoljava upotrebu živog jezika za prefaciju i kanon, a to je danas općenito dozvoljeno. Slično je i s pričesću pod obje prilike i s koncelebracijom.

— Ako se ni tako ne postigne sklad, onda ne preostaje drugo nego da se za područje redovničke pastorizacije stavi **posebna crkvena uprava**. To se može učiniti na temelju koncilskih odredaba. Dovoljno je spomenuti ono što predviđa dekret o svećenicima: »**Gdje apostolat to bude zahtijevao, neka se olakša ne samo prikladna raspodjela svećenika nego i posebni pastoralni pothvati među različitim društvenim skupinama koji se imaju izvršiti u nekom kraju, narodu ili bilo kojem dijelu svijeta. U tu svrhu mogu se s korišću osnivati... posebne biskupije ili osobne prelature i slično**« (»Presbyterorum ordinis« 10). Za Cigane je u Jugoslaviji bio imenovan biskup (Msgr. Arnerić). Za mali broj svećenika i vjernika u crnogorskom primorju stvorena je ne samo biskupija nego primasija, čiji je primas za vrijeme koncila imao prednost pred zagrebačkim nadbiskupom. Kod nas djeluje u pastvi nekoliko stotina redovnika - svećenika.

—0—

U ovaj nered i nesklad treba unijeti nešto sklada i reda. Sablazni moraju prestati.

»**Čas je da se od sna probudimo!**« (Rimlj. 13, 11).

Osvjetlajmo lice Crkve u Hrvatskoj. Dignimo mrlju s njezina lica.

»Bog nam se smilovao i blagoslovio nas, obasjao nas licem svojim i bio nam milosrdan.

Da upoznamo na zemlji put tvoj, u svim narodima spasenje tvoje« (Ps 66, 1—2).

Anđele mira, Mihaele siđi
S visokog neba na zemne nam pute,
Očuvaj mir nam, otjeraj u pakô
Ratove ljute.

Anđele jaki, Gabrijele tjeraj
Zlotvora starog, što oko nas gmiže,
Pohađaj svijetom hramove, što Krist ih
Pobjednik diže.

Anđele zdravlja, Rafaele s neba
Lijekove noseć u pomoć nam hodi,
Operi mrlje, mučne poslove nam
K svrsi privodi.

Fra Jure RADIĆ

Hubert van Dijk

AUKTORITET BISKUPA U POGIBLI

Hubert van Dijk (35 g.) rođen je u Bredi, redovnik, studirao u Rimu i Jeruzalemu, profesor za Stari Zavjet, dulje vremena živio u jednom izraelskom kibucu, istraživao veze jednog davno izumrlog jezika Prednjeg Orijenta s prorokom Ezekielom. Drži predavanja u Nijmegenu. Na strani je »uznemirenih« u Holandiji. Van Dijk je pratio iz blizine tok »Pastoralnog koncila« u Holandiji. Napisao je u vezi s tim knjižicu: »Hollands Kirche — wohin?« Morus Verlag, Berlin 1970. Iz te knjižice donosimo u prijevodu zadnje malo poglavlje pod gornjim naslovom.

Gdje stoje holandski biskupi? Oni žele da svoju Crkvu sačuvaju od raskola. 1. siječnja 1970. biskupi su usvojili preporuke dijela holandske Crkve, zastupanog na Pastoral-